

Kvennablaðið kost-
ar 1 kr. 50 au. inn-
anlands, erlendis 2
kr. (66 cent vestan-
hafs) 1/3 verðsins
borgist fyrirfram, en
1/3 fyrir 15. júlí.

Kvennablaðið.

Uppáðga skrifleg
bundin við árn-
mót, ógild nema
komin sé til út-
get. fyrir 1. okt
og kaupandi haf
borgað að fullu.

22. ár.

Reykjavík, 30. apríl 1916.

N. 4.

Breyttir tímar.

Það er ekki óalgengt að heyra kvartanir yfir hinu sívaxanda félagslífi manna á milli, einkum í borgum og kaupstöðum. Og ekki eru allar þær kvartanir einungis hérlandar, því víða sjást þær í erlendum hókum og blöðum. Menn segja, að þessi mikli félagsskapur stefni að því óhjákvæmilega að eyðileggja heimilin. Heimilisfólkið sé eiginlega allstaðar annarstaðar að finna en heima hjá sér. Jafnvel börnin og unglingarnir séu komin í félög. Á daginn hafi heimilisfólkið sín daglegu störf, ýmist utan húss eða innan. En á kveldin hafi þó venjan verið sú, að það safnaðist saman á heimilunum. Þær stundir hafi verið sá tími, sem heimilið hafi getað notið sín. Þá hafi fjölskyldan fundið bezt til heildartilfinningarinnar; þá hafi hún eins og lifað einungis fyrir sjálfa sig, og af þeirri sambúð hafi sprottið ræktarsemi, bæði innbyrðis milli fjölskyldunnar og einnig milli hennar og þess fólks, sem henni hafi verið áhangandi. Heimilin hafi þá verið smáriki í alríkinu og grundvöllurinn undir velgengni alls þjóðfélagsins.

Nú segja menn, að þetta sé alt að hverfa. Heimilin séu bókstaflega að uppleysast. Þar með sé ræktarsemin til sameiginlegrar velgengni heimilismedlimanna úr sögunni. Vinnufólkið skoði heimilin sem bráða- byrgðar-áfangastað á sinni endalausum hringferð eða hringlferð, sem það finni enga rækt til, og sama sé með fjölskylduna. Hún skoði þetta aðvísandi verkafólk sem aðskotadýr, sem þeim sé algerlega óviðkomandi, að öðru leyti en því, að greiða því þær ákveðnu launa-skuldbindingar, sem um sé samið og oft séu nokkurs konar neyðar-loford, vegna verkafólks-skortsins.

Börnin séu líka horfin heimilinu undir eins og þau geti staðið á fótunum eða jafnvel fyrri. Allur þeirra hugur stefni út í heiminn. Áður hafi þau oftast orðið með aldrinum máttarstöðir heimilisins, tekið við vinnunni af foreldrunum, þegar þau fóru að þreytast, og lært af þeim umsjónarsemi og áhuga fyrir heimilisvelgengni. Nú sé ekki því að heilsa. Sjálfstæðistilfinningin verði að sjálfræði. Þau verði jafnvel á barnsaldri herrar foreldranna. Alt verði að snúast um þau, meðan þau séu að vaxa upp. Og þegar þau fari sjálf að geta fleytt sér, þá sé það þeirra eigin skemtun, sem sitji fyrir öllu. Sollurinn dragi þau svo, að samkepnir og edlilegar framfarahugsjónir æskumannsins kafni og verði að engu.

Auðvitað er margt salt og rétt í þessum umkvörtunum, og ýmislegt af þeim eru verulegir gallar, sem nauðsynlegt væri að finna ráð til að bæta úr. En margir eru þeir gallar sprotnir af gjörbreyttu ástandi, sem leiðir af gjörbreyttum tímum, sköpunum og hugsunarhætti, yfir höfuð af gjörbreyttri menningu. Margt í þeirri menningu er til stórra framfara. En stórar byltingar í hugsunarhætti, mentun, heimilisfærslu, verknaði og launum hljóta ætíð að skapa ýmsar villigötur. Við þeim verður að sjá. Menn verða að setja glögg merki við rétta veginn fyrir unglingana, sem eru að leggja út í lífið, eins og menn varða vegu um öræfi og óbygðir, svo ekki verði af þeim vilst.

En fyrst og fremst verður eldra fólkið að reyna að skilja þá tíma, sem það lifir á, og allar þær breytingar, sem á þeim eru orðnar frá æskuárum þess. — Menn mega aldrei gleyma því, að »allir hafa börnin verið«, og þá ættu menn að fara að skilja, hvað eiginlega þarf að gera,

eða er unt að gera, til að bæta úr þessu losi, sem nú virðist vera yfirleitt ráðandi í svo mörgum efnum.

Breyttir tímar eru aðalorsökin. Og þeim verður ekki kipt til baka í sama farið og var fyrir hálfri öld. Það er framþróunin í öllum efnum, sem þá hefir skapað. Frelsisþrá mannanna og jafnréttiskröfur, með aukinni mentun og breyttum, auknum og nýjum iðnaði. Með aukinni menningu fylgja kröfur um betri lífsskilyrði. Menn eru hættir að vilja *præla* sér út. Vilja haga vinnunni þannig, að hún verði bæði til gagns og ánægju. Að hún ofþreyti ekki og geri fólk örvasa og ellihrumt löngu fyrir tímann.

Og mennirnir eru farnir að heimta ofurlitla lífsgleði, samfara vinnunni. Því vilja þeir ekki lengur vinna allan sólarhringinn. Þeir þykjast þurfa nokkuð af honum til nauðsynlegs svefns og hvíldar, og nokkuð af honum til gleði. Þess konar kröfur þektust ekki á æskuárum eldra fólksins, sem nú er.

En munum við ekki öll saman eftir þreytunni við gamla, langa vinnutímann? Fanst okkur ekki við duglegri á eftir, þá sjaldan, sem við fengum einhver »frið« til að skemta okkur? Auðvitað datt fáu ungu fólki þá í hug að leita mikið fyrir sér um vistir eða atvinnu. En þá var ekki heldur hægt um vik með það. Ekki voru skipagöngur hafna milli vor og haust. Landferðir líka dýrar fjórðunga landsins í milli, vegna illra vega, vatnsfalla o. fl. Yfir höfuð þektust landsmenn þá lítið úr hinum fjarlægari landshlutum. Ekki voru mörg blöð og pósthöfundur til að flytja fréttirnar.

En — hefði alt ástand verið líkt og nú er, mundum við þá ekki hafa farið líkt að og unga fólkið fer nú?

Félögin, sem nú rísa allstaðar upp, eru í fyrstu mynduð af fullorðna fólkinu, til að hrinda áfram einhverjum áhugamálum þess. Þau eru menningar- og framfaravottur. Félagstilfinning þjóðarinnar er að vakna. Þjóðin er að finna, að margar hendur vinna það, sem fáar geta ekki. Hún

er að skilja þýðingu samvinnunnar á öllum sviðum, og að engra framfara sé von, ef hver býrist í sínu horni. Því eru menn að taka saman höndum í öllum efnum. Því eru menn að brúa árnar og flóana. Brúa á milli ólíkra skoðana. Brúa á milli fortíðar og framtíðar.

En verulegur skaði væri það þó, ef heimilin hyrfu úr sögunni. Þrátt fyrir óró og annríki nútíðarinnar, eða einmitt vegna hennar endalausar annríkis og tilraunafálms í allar áttir, þá er enn þá meiri þörf á góðum heimilum nú, en nokkru sinni áður.

En breyttir tímar heimta breytt heimili. Jafnvel góð heimili með gamla laginu myndu nú ekki geta fallið fólki í geð alment. Heimilin eru eins og fót, sem verða að sníðast eftir þeim, sem á að bera þau. Þau eru stjórnarfyriðkomulag, sem verður að eiga við börn hinna breyttu tíma.

Auðvitað er það ekki hægðarleikur að sameina alla góða kosti gömlu heimilanna með frelsiskröfum og »fritíma«-óskum unga fólksins. Heimilisstörfin verða að vinnast og heimilisreglunum verður að hlýða. Vandinn er að jafna svo hlutföllin milli þessa alls, að allir megi vel við una.

Það er líka sitthvað að skapa góð heimili í kaupstað og í sveit. Gagnólik störf á hvoru heimilinu fyrir sig og gagnólikar kringumstæður að öðru leyti.

Venjulega hefir það verið aðallega álitid að húsmóðirin skapaði heimilin. Ef til vill má það til sanns vegar færa, ef um algerða síði og störf innanhúss er að ræða. En heimilin til sveita eru viðtækari. Öll störf, sem að því lúta, úti og inni, eru heimilisstörf, og því öll stjórn, bæði innan og utan húsdýranna, heimilisstjórn. Það eru því bæði hjónin, eða húsbændurnir, sem aðallega skapa þar heimilin, — með tilstyrk alls heimilisfólksins.

Auðsjáanlega hafa menn kannast við, að nýtt snið þyrfti að komast á heimilisfærsluna eða búskapinn *utanhúss*. Því eru búnaðarskólar og búnaðarnámsskeið haldin, landbúnaðarráðunautar sendir út af

örkinni til að kenna bændum búnað og góð ráð, sérstakir fjárræktarmenn kostaðir o. fl. Jarðabætur og húsabyggingar handa fénaði eru kendar, til að gera þær hagkvæmari og betri.

En með búskapinn innanhúss er alt öðru máli að gegna. Við hann fá fæstar húsmæður aðra tilsoðgn en þá, sem þær hafa fengið hjá mæðrum eða húsmæðrum sínum, sem auðvitað hafa verið mismunandi fullkomnar. Og þó er það mikið undir þeim komið og þeirra stjórn innanhúss, að heimilin geti orðið sá sólskinsblettur í hversdagslífsins grúa þreytustriti, sem skáldin og aðrir hugsjónamenn vilja gera þau að. Vitanlega verða þau aldrei laus við »stritið«, en ef »vitið«, sem á að stjórna þeim, er glætt og þekkingin aukin, þá ætti stritið að verða léttara og ánægjan meiri og eftirtekjan.

Annað atriði við það, að heimilin geti orðið þægileg og vistleg er það, að alt sé gert til að léttla heimilisstörf. Eins og nú er ástatt, þá vantar víða nauðsynlegustu vinnukrafta á heimilum. Stúlkur eru orðnar margfalt færri, sem fasta vist taka. Þar af leiðandi á húsmóðirin oft erfitt með að halda heimilunum í því lagi, að þau séu vistleg og dragi heimilisfólkið fremur til sín en aðrir staðir, af því að »þar sé jafnan gott að vera«. Því verða menn, þegar þeir byggja hús eða bæi, að leitast við að útbúa þau þannig, að jafnframt því að þau séu vistleg og skemtileg, séu þau einnig þægileg fyrir þá, sem eiga um þau að hirða daglega, svo þau útheimti sem allraminstan vinnukraft.

Í þriðja lagi verður að ala börnin upp til þess að vilja hjálpa til að fegra og laga alt til á heimilunum, í stað þess sem þau nú oft keppast við að aflaga það, sem aðrir verða að eyða tíma til að lagfæra, ef alt á að vera í reglu. Hver maður þarf að venjast við að halda öllu í sem beztri reglu og hreinustu í kringum sig og forðast að auka »stritið«. Með því móti fengiust hvildartímar, sem gætu orðið öllu heimilisfólkinu til sameiginlegrar gleði.

Hjónabandslöggjöf Norðurlanda.

Eins og lesendum Kvbl. er kunnugt, þá sitja öll Norðurlönd, nema Ísland, á rökstólum um breytingar á hjónabandslöggjöfinni og barnalöggjöfinni. Svíþjóð, Noregur og Danmörk hafa öll kosið sérstakar nefndir hvert hjá sér, til að ihuga, hverjar breytingar væru heppilegar og framkvæmanlegar. Í öllum þessum nefndum situr að minsta kosti ein kona, í sænsku nefndinni þrjár. Auk þess hafa sambandsstjórnir helztu kvenfélaga verið kvaddar til að láta í ljós álit sitt um æskilegar breytingar frá þeirra sjónarmiði. Sömuleiðis hafa þessi þrjú Norðurlönd sett upp sérstaka sambandsnefnd frá þeim öllum, sem athugaði þetta nákvæmlega, og kæmi með frumvarp, sem gerði þessa löggjöf sem mest samhljóða fyrir þau öll. Hún stæði auðvitað aftur í sambandi við landsnefndirnar, tæki tillit til þeirra óska, sem þar kæmu fram, að því leyti sem það virtist hagkvæmt, og kæmi samræmi á alla þessa löggjöf.

Þess hefir áður verið getið í Kvbl., að Noregur væri kominn lengst á veg og hefði lögleitt hjá sér gagngerðar breytingar á barnalöggjöfinni (lög um réttindi óskilgetinna barna og mæðra þeirra). Með þeim lögum eru öll börn gerð jafnarfgeng eftir báða foreldrana, þegar þau hafa viðurkennt þau, og jafnarfgeng eftir föður- og móðurfrændur. Sömuleiðis hafa þau rétt til að bera ættarnafn föður síns, ef þau vilja. Geta valið um foreldranöfnin.

Í vetur var haldinn sameiginlegur kvennafundur um þessa löggjöf í Kaupmannahöfn, nokkurskonar framhald af norræna kvennafundinum þar 1914, til að ræða þessi mál. Þar voru bornar fram tillögur um breytingar á þessum lögum og ræddar af fulltrúum kvenfélaga frá öllum þessum löndum, sem síðan hafa borið þær fram á félagafundum heima hjá sér og rætt þær þar.

Fredrika Bremer-félagið í Svíþjóð, sem

er elzta og mest metna félagið þar í landi, hefir síðan rælt þetta mál á fundum sínum, og sent millipinganeftinni sænsku, sem um málið fjallar, ákveðnar tillögur frá sér, sem það rökstyður með því: »að með því að konur hafi nú fengið svo margfalt sjálfstæðari stöðu í þjóðfélaginu en áður, þá séu þessi gömlu, úreltu lög orðin í hreinni mótsögn við núverandi ástand og tíma. Konur finni alt af meira og meira til þess, hvernig þeirra fjárhagslegi ómyndugleiki þvingi þær í hjónabandinu og geri þær ósjálfstæðar. Sömuleiðis hinn takmarkaði réttur mæðranna til að ráða yfir börnum sínum. Og fyrir margar giftar konur hafi áhrifin af þessum gömlu, úreltu lögum, sem voru rökstudd af liðinna alda úreltu skoðunum og skilningi á mönnum og málefnum, orðið til verulegra og jafnvel æfilangra þjáninga.

Með tilliti og stuðningi til reynslu allra kvenna í þessum efnum og í tilefni af hinnar sameiginlegu nefnd, sem stjórnir Norðurlanda hafa sett í familiulöggjafarmálunum, þá leyfa sænsk kvenfélög sér að leggja fyrir nefndina óskir sínar í þessum efnum, sem þær vona að verði tekið tillit til í þessari nýju löggjöf.

1. Svaramenska og fjárráð eiginmannsins yfir konu hans og hennar eigum séu upphafin að lögum, svo að gifta konan fái fullkomið athafnafrelsi.

2. Lifskjör og ástæður manna heimta, að lögin taki fram eða leyfi ýmsar og ólíkar reglur fyrir sameign eða séreign hjónanna, sem leyfi hjónaefnum að kjósa um, og sömuleiðis giftum hjónum að breyta til og skifta um reglurnar fyrir eignarrétti sínum frá því sem var, þegar þau giftust, ef þau óska þess síðar.

Þar sem sameign er milli hjóna, skal fjárhagslegt sjálfstæði konunnar tryggjast með lögunum, eftir ýmsum ólíkum grundvallarreglum. Þó verða þau að vera þannig, að bæði hjónin hafi jöfn ráð, hvort sem sameign er eða séreign þeirra á milli. Lögin verða þar að innihalda ýms form fyrir eignarréttinum.

Hjónin skulu hvort um sig jafnskyld eftir efnum sínum og ástæðum að leggja sinn skerf til viðhalds heimilinu og uppeldi barnanna, og til persónulegra útgjalda þeirra hvors um sig, eftir efnum og ástæðum hvors þeirra. Ef húsfreyjan hefir engar tekjur af sérstakri atvinnu eða eignum, þá vinnur hún fyrir þeim með störfum sínum á heimilinu. Hverju hjónanna sem er, skal gefinn kostur á því að lögum, að geta fengið dugandi framkvæmdir til þess að fá útborgað í peningum af búinu þann styrk eða tillag, sem það á eða þarf til persónulegra þarfa.

3. Foreldravaldið yfir börnunum er jafnt hjá báðum þeirra. Ef ágreiningur verður um það, þá á fyrst og fremst að fara eftir því, sem börnunum er bezt.

4. Deilur milli hjóna skal leggja í dóm, sem samanstendur bæði af kórlum og konum.

5. Kona, sem giftist útlendingi, sem er þegn annarar krúnu, skal halda sínum innfædda þegnrétti, meðan hún er í föðurlandi sínu.

Húsmæðraskóli bæjarfélagsins í Kristianíu.

Skólastjórn Kristianíuborgar í Noregi hefir lagt til að borgin komi á fót húsmæðraskóla. Ætlast er til að hann verði í stórri nýrri byggingu, sem bæjarstjórnin hefir látið byggja, handa verkamannafjölskyldum á bæjarins kostnað, sem síðan verða leigðar út, og er búist við að skólinn fái mikinn hluta af þessu húsrúmi.

1913 kaus bæjarstjórnin 5 manna nefnd til að athuga þetta mál, voru í henni 3 konur og 2 karlmenn. Ein af konunum, frú Fernanda Nissen, var formaður nefndarinnar.

Teikningarnar af þessum nýja skóla eru gerðar af byggingameistaraskrifstofu byggingaumsjónarráðsins í Kristianíu.

Eftir nefndarálitinu er ætlast til að áhöld, húsbúnaður og allur innri útbúnaður skólans kosti 9,600 kr. Skólinn á að hafa 6 stór herbergi: stórt eldhús, þar sem fyrirlestrar og æfingar eru haldnar í, mat-sal, sem líka er saumastofa, þvottahús, linsléttunarherbergi með linkeflunarborði, fataherbergi og skrifstofu. Rekstur skólans er áætlaður 13,300 kr. Ríkið kostar $\frac{3}{4}$ af laununum, en bærinn er ætlast til að borgi samtals um 7000 kr. árlega. Nemendur fá 3 máltíðir daglega á skólanum og borga — 5 kr. mánaðarlega.

Á skólanum skal vera forstöðukona, ein kenslukona og ein aðstoðarkona.

Tvö námsskeið skulu haldin á ári, hvert í 19 vikur. Á skólanum verða 24 nemendur, á 16—20 ára aldri. Þeir verða teknir af barnaskólanemendunum.

Kenslustundir eru frá kl. 8 árd. til kl. 6 síðd.

Nemendurnir skulu fá kenslu í öllu, sem snertir heimilisstörfin. Þær skulu alast upp til að verða hugsunarsamar og sjálfstæðar húsmæður, sem geta gert hagsýn innkaup sjálfar, saumað, bætt, matreitt og hirt börn o. s. frv.

Nemendunum er skift í 2 flokka, þannig að 12 vinna í eldhúsinu, en 12 eru að vinnu við þvotta, sauma og linsléttun. Í eldhúsinu skal aftur skifta þessum 12 í 3 flokka, sem búa til mat handa 4 persónum hver flokkur. Máltíðin má ekki kosta meira en 40 aura á mann, en á líka að ganga alveg ofan í 10—15 aura pr. mann, en í tillögunum er sagt að matargerðin skuli ekki venjulega vera eftir þessu hámarki.

Sérhver stúlkanna skal læra að ganga á sölutorgið og gera sín innkaup sjálf, t. d. kaupa fisk, kálmeti o. s. frv. og reyna að verja ákveðinni peningaupphæð eins hagsýnilega og unt er. Þær skulu líka baka brauð.

Meiri matur verður búinn til en handa skólanum, og verða matarskamtar seldir smámsaman, en ekki er búist við miklum tekjum af þeim.

Skólastjórnin samþykkti í einu hljóði til-lögur nefndarinnar, en bæjarstjórnin hefir ekki enn tekið málið fyrir. Er búist við litilli mótspyrnu frá henni, svo skólann má telja vissan.

Audvitað verða nemendurnir mest fátækar alþýðustúlkur.

Barnadauðinn í Evrópu síðan stríðið byrjaði.

Afleiðingarnar af siðleysi og ógæfu stríðsins koma bæði yfir konur og karla, bæði seka og saklausa. En áhrifamest og viðkvæmast oss verður það, þegar þessar afleiðingar ná til barnanna, veslinganna, sem eru svelt og kvalin og verða að liða þetta fyrir syndir annara. Þungi og erfiðleikar ófriðarins hefir lagst þyngst á þá hjálparlausustu og ósjálfstæðustu allra, enda hefir ungbarnadauðinn vaxið ótalega síðasta misserið.

Hinn nafnkunni ameriski barnavinur Lindsey dómari, sem er upphafsmaður barnadómstólanna í Ameríku, sem eru svo alkunnir og einstakir, var meðlimur í friðarleidangri Fords í vetur. Þegar hann yfirgaf hitt ferðafólkið, tók hann sér fyrir hendur að rannsaka barnadauðann í ófriðarlöndunum og varði til þess mánadartíma. Nýlega hefir hann svo birt skýrslu um þetta efni í stórblaðinu »New York Times«, þar sem hann leggur fram árangurinn af þessum rannsóknum. Óvinalöndin leyfa ekki innflutning á mjólk og öðrum fæðutegundum, sem eru nauðsynlegar til viðurhalds lífi barna, og meira en 500,000 börn hafa dáið úr hungri í þeim. Í öllum landshlutum Póllands eru nær því öll börn innan 6 ára dauð. Og hér um bil hvergi í Póllandi er unt að finna lifandi börn innan þriggja ára. Þegar síðustu hópmorðin í Armeníu fóru fram, þá krafðist þýzk forstöðukona fyrir barnaheimili þar, að börnunum yrði þó að minsta kosti hlíf. En fulltrúi tyrknesku stjórnarinnar svaraði henni, að skipað hefði verið að uppræta börnin af jörðunni ásamt foreldrunum, og þeirri skipun var hlýtt.

Í Frakklandi, Belgíu og Ungverjalandi hafa börnin dáið eins og flugur. Og jafnvel í hlutlausum löndum hefir hið háa mjólkurverð orðið banamein margra fátækra barna.

Í athugasemdum sínum við þessa skýrslu Lindsey's dómara segir ameríska kvennablaðið »The Woman's Journal«: »Um leið og konurnar gera allt, sem í þeirra valdi stendur, til að draga úr þjáningum mannkynsins, þá ættu þær

enn þá ótrauðar að keppa að því, að fá pólitískan kosningarrétt og kjörgengi, svo þetta hlyti að verða síðasta stríð heimsins. Vér teljum vist, að flestar konur muni hjálpa mönnum sínum, þá sjaldan sem það vildi til að stríð væri nauðsynlegt, rétt og óumflýjanlegt. Og af reynslunni vitum vér, að hvort sem það er rétt eða rangt, hyggilegt eða óhyggilegt, þá munu konur sérhverrar þjóðar standa við hlið manna sinna, ef fæðurland þeirra flækist inn í ófrið. En það er líka vor innilega og fasta sannfæring, að flestar konur séu mótfallnar landaukahernaði og verzlunarhernaði, sem er hafinn af lágum og eigingjörnum hvötum. Þegar við berjumst fyrir pólitískum fullrétti kvenna, þá vinnum vér einnig að því, að frelsa komandi kynslóðir ungbarna frá hinum voðalegu örlögum, sem börnin í ófriðarlöndunum eiga nú að búa við.

Tákn tímanna!

Alt af geysar hin ógurlega og óguðlega styrjöld. Alls konar hörmungar fylgja henni, bæði í ófriðarlöndunum, þar sem barist er, og einnig heima fyrir, í þeim löndum, sem laus eru við sjálfan orustugnýinn. En samhliða hungri, kulda, drepsóttum og alls konar eyðileggingu, virðist spilling og hvers konar siðleysi halda innreið sína og taka völdin í sálum mannanna, jafnvel langt burtu frá orustuvöllum.

Dæmi um það, að þetta sé ekki alveg úr lausu lofti gripið, er frumvarp eitt, sem borið hefir verið upp í þinginu í Búdapest á Ungverjalandi: — Að allar vinnukonur skuli vera lögskráðar undir sérstökum lögreglu-fyrirskipunum fyrir skækjur, og vera neyddar til eins og skækjurnar að koma einu sinni í mánuði til heilbrigðisskoðunar. Þessar reglur áttu að vera til að — vernda hermennina.

Ungversku kvenfélögin gera auðvitað alt, sem í þeirra valdi stendur til að koma í veg fyrir að þetta voðalega frumvarp verði að lögum.

Skækjulífnaður er líka lögleysður á friðartímum í Ungverjalandi. Hervaldið ætlar nú að ganga feli fram og dæma hverja einustu vinnukonu til þess, án þess að nokkrar siðleysis-sannanir purfi að vera fyrir hendi, einungis af þeirri ástæðu, að stúlkan sé vinnukona og tilheyri því alþýðunni.

Menn mega sannarlega spyrja: Hvar lendir þetta alt saman? Hversu langt munu þjóðirnar komast aftur á bak í siðleysi? Hvar eru takmörkin að neðan? Er þetta tákn tímanna og eitt af því, sem drotnum þjóðanna þykir nauðsynlegt að verðlauna með þessar útvöldu svipur

mannkynsins? Eða á það að verða eitt af ráðunum til að fylla aftur upp í skörðin, sem orðið hafa á herfylkingunum?

Mundu þessar konur ekki þurfa á atkvæðum að halda í þinginu?

Norskar konur sem ráðherrar.

Norska Stórþingið hefir samþykkt stjórnarfrumvarp, með 91 atkvæði gegn 14, um þá breytingu á 12. grein stjórnarskrárinnar, að konur geti orðið meðlimir af ríkisráði konungsins (ráðherrar).

Um þetta segja »Norske Intellegentssedler«: »Þessi ráðsályktun var nokkurn veginn sjálfgefin, sem afleiðing þess, að konurnar hafa kosningarrétt og geta orðið kosnar fyrir Stórþingmenn. Þá hlutu líka seinustu dyrnar að verða opnaðar fyrir þeim«.

Vilji hinna dauðu — eða hinna lifandi?

M. Maurice Barrès hefir tilkynnt nýlega í »L'Echo de Paris«, að hann ætli sér að bera fram frumvarp í neðri deild þingsins um það, að kosningarréttur þeirra manna, sem falla í stríðinu, skuli ganga sem annar arfur til næstu erfingja, hvort sem þeir væru giftir eða ógiftir, þannig að kosningarrétt gifta mannsins erfi eftirlifandi kona hans, en faðir ógifta mannsins, eða þá móðir eða aðrir nánustu fulltiða erfingjar, ef hann sé ógiftur. Á þenna hátt hugsar hinn alþekti rithöfundur sér að framtíð Frakklands muni ganga hina sömu virðulegu braut og þessir framlöndu menn hafa óskað og dáið fyrir. Það lítur svo út, sem M. Barrès hugsi sér instu sálar og vilja óskir þeirra muni á yfirnáttúrlegan hátt færast yfir í sálir eftirlátinna ástvina þeirra.

Madm. Jane Misme ritar svo leiðara um þenna skáldadraum í kvennablaðið »La Française«. Hún minnir á hina margnotuðu mótbáru karlmannna móti kosningarrétti kvenna, að það yrði til að koma á tilfinninga-pólitík, og að það væri dauði landsins. Hún minnir einnig á orðtakið: að karlmaðurinn sé heili mannkynsins, en konan hjarta þess, og finst því dálítið undarlegt, að hún purfi að tala um fyrir M. Barrès með skynsamlegum rökum.

Hún er í fyrstu alls ekki viss um, að allir, sem «fallið hafa og falla fyrir föðurlandið», hefðu áreiðanlega kunnað að kjósa hyggilega án þess að geta skjáttast, þegar til hefði komið. Ekki er hún heldur áreiðanlega fullviss um, að konum og öðrum nánustu skyldmönnum þeirra föllu geti ekki skjáttast, eða þau hafi allar þær dygðir til að bera, sem konum hafa verið taldar nauðsynlegar til þess að mega fá kosningarrétt. Og hún er ekki lifandi vitund hreykin eða hrifin af því að hugsa til, að gamli maðurinn, sem hún mætti áðan á steinstéttinni, þar sem hann staulaðist áfram í ótal krókum og hlykkjum, eigi hér eftir að hafa tvö pólitísk atkvæði, þótt hún viti, að hann hafi nýlega mist son sinn á vígvellinum.

Og svo kemur hún með þá meinlausu mótbaru, að nú séu konur á Frakklandi í þúsundum og tugum þúsunda, sem hvorki séu ekkjur fallinna manna eða mæður, sem sjálfviljugar leggi lif og heilsu í sölurnar fyrir Frakkland, á vígvöllum við hliðina á karlmönnum. Og að í Frakklandi séu miljónir kvenna, sem á þessum skelfingartímum stríðsins hafi tekið að sér svo áriðandi hlutverk, og leysi þau svo vel af hendi, að segja megi ýkjulaust, að þær séu einnig með í baráttunni til að bjarga Frakklandi. Sömuleiðis séu margar konur, sem löngu fyrir ófriðinn hafi helgað alla æfi sína og starfskrafta til þess að vinna að almennri velferð þjóðarinnar. Og þó hafi allar þessar konur engin atkvæði við úrslitin um velferðarmál landsins.

Jane Misme virðist hér því halda fremur fram praktisku skynsemiskröfunum, að heimta kosningarrétt handa lifandi mönnum, þvert á móti M. Barrés, sem heimtar hann handa hinum dauðu.

Eldhússbàlkur.

Nantgripanyru (handa 4 persónum). 2 nýru, hreinsað, smjör eða feiti, pipar, salt, góð, sterk brún sósa, 1 teskeið sitrónusafi og $\frac{1}{2}$ teskeið steyttur sykur.

Nýrun skerast í fallegar sneiðar og leggjast 2 kl.st. í volgt vatn, sem er skift um 2–3 sinnum. Síðan leggjast þau í hreinan dúk og þerrast. Svo er steikarpanna sett yfir eld með ofurlitilli hreinsaðri feiti og sneiðarnar steiktar fallega brúnar á báðum hliðum. Bezt er að skera ekki nýrun sundur, fyr en þau eru afvötnuð. Þegar þau eru steikt, þá er dreift yfir sneiðarnar hæfilega miklu af salti og pipar, og þær látnar hringinn í kring á fatinu, en sósan

innan í miðjuna. Borið á borð með soðnum kartöflum.

Sósan er búin til á pönnunni, þegar nýrun eru steikt. Er þá bætt við ofurlitilli feiti, sem er brúnuð. Ein litil matskeið af hveiti er brúnuð saman við og pynt út með hæfilega miklu kjötseyði. Bezt er að sósan sé heldur þykk en þunn. Með soðinu hrærist upp af pönnunni krafturinn úr nýrunum, ásamt feitinni og hveitinu. Þegar sósan hefir soðið og er orðin jöfn og fallega brún, er salti og pipar bætt við eftir bragði. Síðan er sitrónsaftin og sykrinu bætt saman við og sósunni helt upp í fatið, innan í nýrnahringinn. Svo er fatið borið á borð með soðnum kartöflum.

Ef mönnum þykir það betra, þá má hafa dálítið af söxuðum lauk í sósun, en sía verður hana þá, áður en henni er helt yfir matinn.

Kartöflusnúðar með nýjum fiski. $\frac{1}{2}$ litir soðnar kartöflur, 100 gr. fiskur, 1 sneið af lauk, 1 matskeið péturselja, 1 eggjarauða.

Soðnu kartöflurnar eru marðar sundur gegnum pressu eða gróft sáld (dörslag), fiskurinn er malaður fint í kjötkvörn eða saxaður, og kartöflurnar hræðar saman við, ásamt lauknum og péturseljinni, sem er söxuð smátt. Eggjarauðan er hræð vel og bætt svo í, ásamt pipar og salti eftir bragði. Þetta er alt saman hrært vel saman, svo eru búnir til kringlóttir snúðar úr deiginu og þeim velt í hálfhræðri eggjahvítu og síðan í steyttum tvíbökum. Snúðarnir eru svo steiktir fallega gulbrúnir í feiti á pönnu, eða í potti í feiti eins og kleinur. Þeir eru svo bornir á borð með sterkri brúnni sósu eða brúnaði feiti.

Kartöflusúpa. 1 pd. kartöflur, 1 purre, 1 sel-lerirót, 1 péturseljurót, 50 gr. feiti eða smjör, 10 gr. hveiti, 10 gr. salt, 1 matskeið fint skorin péturselja, $\frac{1}{4}$ teskeið pipar, 2 pt. vatn eða dauft kjötseyði.

Kartöflurnar afhýðast, skerast í sneiðar og eru svo settar í pott yfir eld með svo miklu köldu vatni, að það nái upp yfir þær. Þetta er látið komast vel í suðu. Síðan er vatninu strax helt ofan af. Þá eru kartöflurnar aftur settar í pott yfir eld með 2 pt. af vatni eða kjötseyði, og saman við eru settar hreinsaðar ræturnar, sem eru skornar í sneiðar, og saltið. Þetta er svo soðið í klukkustund. Síðan er það pressað í gegnum gisinn léreftspoka eða sigli. Svo er hveitið hálfbrúnað hrært saman við og kjötsoðið hrært alt saman við smátt og smátt og látið svo komast vel í suðu. Síðast er piparinn og fint saxaðri péturselju bætt við.